

ÖSSZEFOGLALÓ KÉRDÉSSOR

RÓMA ALAPÍTÁSA

- Ki volt Trójának, Hektór után a legnagyobb hőse?
- Aeneas, aki társaival új hazát indult keresni, miután Trója elesett.
- Hajóikkal melyik szigetre jutottak először?
- Szicília szigetére.
- Utána hová kívántak eljutni, és hová sikerült egy vihar következtében?
- Itália volt a cél, de végül Karthágóba sodródtak.
- Hol található Karthágó?
- Észak-Afrikában.
- Ki volt Karthágó királynője és mi történt vele?
- Dido, aki korán megözvegyült, de Aeneas iránt újra tudott szerelmet táplálni.
- Meddig tartott Aeneas és Dido kapcsolata?
- Amíg Jupiter nem figyelmeztette Aeneas itáliai küldetésére.
- Mi történt Didoval?
- Miután Aeneas elhajózott, bánatában égő máglyára vetette magát.
- Mely népek voltak az itáliai-félsziget lakói?
- Etruszkok, latinok, szabinok, görögök.
- Aeneas melyik néppel és hogyan lépett szövetségre?
- A latinokkal, méghozzá úgy, hogy feleségül vette Latinus király lányát, Laviniát.
- Aeneas társaival az itáliai-félsziget melyik részén telepedett le?
- Közép-Itáliában.
- A monda szerint kik és mikor alapították Rómát?
- Romulus és Remus, Kr. e. 753-ban.
- Hogyan lett Romulus Róma első királya?
- Úgy, hogy megölette ikertestvérét.
- Hogyan tudtak családot alapítani a római férfiak?
- A szabin nők elrablásával.
- A valóságban hol alapult és hogyan jött létre Róma?
- A Tiberis folyó hét dombján jött létre, a földművelő és állattenyésztő falvak egyesüléséből.
- Mi volt a társadalom alapegysége?
- A család.
- Mit alkotott több család?
- Nemzetséget.
- Mit alkotott több nemzetség?
- Törzset.

RÓMA TÁRSADALMA

- Mettől-meddig tartott Rómában a királyság kora?
- Kr. e. 753-tól Kr. e. 510-ig.
- Ki állt az állam élén?
- A mindenkori rex, azaz a király.
- Mi választotta és milyen főbb tisztségeket töltött még be?
- A népgyűlés választotta, a hadsereg fővezére, Róma főpapja volt.
- Hogy nevezték latinul a két utóbbi címet?
- Imperátor és pontifex maximus.
- Hány főből állt és hogy hívták a király tanácsadó testületét?
- 100 fős szenátus.
- Melyik két fő rétegre osztható Róma társadalma?
- A patríciusokra és a plebejusokra.
- Kik voltak azok a patríciusok?
- Az ókori Róma született nemesei, a társadalom vagyonos, politikai joggal rendelkező rétege.
- Kik voltak azok a plebejusok?
- A római társadalom szegényebb rétege, akik kezdetben csak szabadságjoggal rendelkeztek.
- Melyik rétegből váltak az etruszki származású királyok kiváltságosai?
- A plebejusokból.
- Hogyan nevezték a patríciusok pártfogoltjait?
- Kliensek.
- Hogy hívták az ókori Róma utolsó királyát?
- Lucius Tarquinius Superbus.
- Mettől-meddig tartott Rómában a köztársaság?
- Kr. e. 510-től Kr. e. 27-ig.
- Ki állt az állam élén?
- Két, egy évre választott konzul.
- Mi választotta és milyen főbb tisztségeket töltött még be?
- A népgyűlés választotta, a hadsereg fővezére, a két konzul közül az egyik fél évre diktátori teljhatalmat is kaphatott.
- Mi volt a konzulok hatalmának jelképe?
- Egy vörös bőrszíjjal összekötött vesszőnyaláb.
- Kik hordták a hatalom jelképét?
- A liktorok, azaz a törvényszolgák.
- Háború idején mivel egészült ki a hatalmi jelkép?
- Ilyenkor bárdot is tűztek bele.
- Mit jelent az „Oszd meg és uralkodj” elve?
- Kihasználták ellenfeleik egymás közti ellenségeskedését, vagyis megosztották őket.

- Hány főből állt és hogy hívták a konzulok tanácsadó testületét?
- 300 fős szenátus.
- Milyen változást értek el a plebejusok?
- Politikai jogokat vívtak ki, amelyet kezdetben 2, majd 10 néptribunus képviselt.
- Mik jellemezték a rómaiak vallását?
- A görög hatás, a jóslás megjelenése, halottkultusz és szertartások.
- Kik és milyen módon végezték a jóslást?
- Jospapok, a madarak repüléséből, hangjából, az áldozati állatok beleiből.
- Miért nevezték Janust kétarcú istennek?
- Azért, mert egyik arcával a múltba, másikkal a jövőbe néz.

A PUN HÁBORÚK

- Kik voltak azok a punok?
- A föníciai hajósok leszármazottai, akik tengeri kereskedelemről éltek és hatalmas hadsereget tartottak fenn.
- Melyik volt a punok legnagyobb városa?
- Karthágó.
- Mi jellemezte a kb. 350 hajós pun flottát?
- Három – és öt evezősoros hadihajók, döfőorr, hajítógépek.
- Mettől-meddig tartott az első pun háború?
- Kr. e. 264-től Kr. e. 241-ig.
- Mi volt az első pun háború célja?
- Szicília szigetének megszerzése.
- Minek köszönhetően tudott Róma is hadiflottát kialakítani?
- Egy pun hajó roncsait sodorta partjaikhoz a tenger.
- Milyen újítással egészítették ki a rómaiak saját hajóikat?
- Egy hosszú csapóhidat szereltek fel, amivel szárazföldi csatává tudták alakítani a tengeri ütközeteket.
- Hogyan zárult az első pun háború?
- A rómaiak győzelmével, akiknek Szicília lett az első provinciájuk.
- Mit nevezünk provinciának?
- Itálián kívüli, fegyverrel megszerzett, adófizető tartományt.
- Mettől-meddig tartott a második pun háború?
- Kr. e. 218-tól Kr. e. 201-ig.
- Ki vezette győzelemre a punok hadseregét?
- Hannibál.
- Milyen váratlan lépéssel lepte meg a rómaiakat?
- Átkeltek Hispánián, a Pireneusokon, áldozatokkal az Alpok hegyláncain, majd a szárazföldön, észak felől támadtak.

- Mikor és hol aratták a punok győzelmüket?
- Kr. e. 216-ban, Cannae-nál.
- Kinek a vezetésével vágta vissza a rómaiak?
- Cornelius Scipio.
- Mi volt a győzelemhez vezető útja?
- Elfoglalta Hispániát, áthajózott Afrikába, megkezdte Karthágó ostromát.
- Mikor és hol aratott győzelmet Hannibál seregei felett?
- Kr. e. 202-ben, Zámánál.
- Milyen melléknevet kapott a győzelemnek köszönhetően?
- Africanus.
- Ettől-meddig tartott a harmadik pun háború?
- Kr. e. 149-től Kr. e. 146-ig.
- Miért tört ki?
- Azért, mert a punok megszegték a 2. pun háború békéjének feltételét.
- Ez mit tartalmazott?
- Róma engedélye nélkül nem háborúzhattak.
- Hogyan reagált Róma, amikor Karthágó fegyvert fogott a rá támadó afrikai nép ellen?
- Földig rombolta Karthágót és Africa néven provinciává tette a területet.

A KÖZTÁRSASÁG VÁLSÁGA

- Mit eredményeztek Róma győztes háborúi?
- Sokan meggazdagodtak, sok kisbirtokos paraszt tönkrement, a hadifoglyokból rabszolgák lettek.
- Mi volt a római rabszolgákra használt elnevezés?
- Beszélő szerszámok.
- Milyen típusai voltak a rabszolgáknak?
- Képzett, képzetlen, gladiátor.
- Mit eredményezett a kialakult helyzet?
- Gyakorivá váltak a Róma-ellenes külső támadások és a rabszolgalázadások.
- Ki vezette Róma történetének legnagyobb rabszolga felkelését?
- Spartacus, aki szökött katonából vált a capuai gladiátoriskola vívóedzőjévé.
- Ettől-meddig tartott Spartacus rabszolga felkelése?
- Kr. e. 73-tól Kr. e. 71-ig.
- Spartacus és társai melyik közeli hegyre menekültek?
- A Vezúv.
- Mi volt a felkelés résztvevőinek közös célja?
- Itáliát elhagyni, hazatérni.
- Kiknek a segítségében bíztak?
- A kalózok segítségével, hogy majd átviszik őket Szicíliába.

- Mi történt?
- A pénzt elvették tőlük, becsapták őket.
- Hogyan zárult Spartacus rabszolgafelkelése?
- Spartacus csatában elesett, 6000 bajtársát keresztre feszítették.

JULIUS CAESAR EGYEDURALMA

- Hogyan vezetett útja a hatalomig?
- Elnyerte Crassus és Pompeius szövetségét, Róma konzulja, Gallia helytartója lett, majd a sikeres gall-háborúkat követően polgárháborúban legyőzte politikai ellenfelét.
- Ezt követően mit szavazott meg számára a szenátus?
- Róma örökös diktatori címét.
- Mettől-meddig tartott Julius Caesar egyeduralma?
- Kr. e. 48-tól Kr. e. 44-ig.
- Milyen intézkedésekkel szervezte újjá az államot?
- A népgyűlés tagjai saját hívei lettek, kiterjesztette a polgárjogot, földeket, ingyen gabonát osztott, saját arcképes pénzermét veretett, újjászervezte a tartományok adózását, jelentős építkezésekbe kezdett, naptárreformot hajtott végre (4 évente 1 szökőnap bevezetésével).
- Kivel került kapcsolatba egyiptomi bosszúhadjárata során?
- VII. Kleopátra egyiptomi királynővel.
- Ki született szeretői viszonyukból?
- Caesarion (a későbbi XV. Ptolemaiosz fáraó)
- Mi vetett véget Julius Caesar egyeduralmának?
- Brutus és Cassius, a köztársaság hívei összeesküvést szöttek ellene.
- Mikor került sor Caesar meggyilkolására?
- Kr. e. 44. március idusán (15-én).

AZ ISTENI AUGUSTUS

- Ki lett Julius Caesar utóda?
- Fogadott fia, unokaöccse, Octavianus.
- Kikkel kötött szövetséget?
- Marcus Antonius és Lepidus.
- Mikor és hol álltak bosszút Caesar haláláért?
- Kr. e. 42-ben, Phillipinél.
- Mi történt politikai szövetségeseivel?
- Lepidus visszavonult a politikától, Antonius áthelyezte székhelyét Alexandriába.
- Kivel került szorosabb kapcsolatba Marcus Antonius?
- VII. Kleopátra egyiptomi királynővel.

- Kit támogattak a rómaiak az egykori szövetségesek közül?
- Octavianus oldalán álltak.
- Mikor és hol került sor Antonius legyőzésére?
- Kr. e. 31-ben, Actiumnál.
- Mi történt Caesarionnal és az egyiptomi szerelmespárral?
- Octavianus kivégeztette XV. Ptolemaioszt, Antonius és Kleopátra öngyilkos lett.
- Milyen néven vált Octavianus Róma első császárává?
- Augustus, amely isteni, fenséges jelentéssel bír.
- Mettől-meddig volt hatalmon?
- Kr. e. 27-től Kr. sz. 14-ig.
- Mekkora zsoldoshadsereget szervezett?
- 25 légió, kb. 150.000 fő.
- Mi jellemezte Augustus uralkodását?
- A szenátust háttérbe szorította, saját arcképes pénzérmét veretett, földet és ingyen gabonát osztott, cirkuszi játékokat szervezett. Serege külső és belső békét teremtett.
- Melyik császár és hol építtette ki a birodalom első limesét?
- Hadriánus császár, Brittánia provincia területén.
- Mi volt az a limes?
- A birodalom határain földből, kőből és fából épített, végeláthatatlan sánc.

A RÓMAI BIRODALOM

- Mettől-meddig tartott a császárság kora?
- Kr. e. 27-től Kr. sz. 476-ig.
- Hogyan zajlott a császárság korában a törvényhozás?
- Kezdetben a szenátus kezében volt, később császári rendeletek útján történt.
- A császárság kora melyik két nagy szakaszra osztható?
- A principátus és a dominátus rendszerére.
- Hogyan nézett ki volt a principátus rendszere?
- A köztársasági intézményeket megtartó, de lényegében monarchikus államforma.
- Mettől-meddig tartott ez a szakasz?
- Kr. e. 27-től Kr. sz. 284-ig.
- Mit értünk a dominátus rendszerén?
- A római császárok önkényuralmát.
- Mettől-meddig tartott ez a szakasz?
- 284-től 476-ig.
- Említs meg a császárság korának két örült császárárt?
- Caligula és Néró.

RÓMA, AZ ÖRÖK VÁROS

- Sorold fel a város építészeti csodáit!
- Forum Romanum, amfiteátrumok (pl. Colosseum), Circus Maximus, Pantheon, diadalívek (más néven diadalkapuk), több mint 800 közfürdő.
- Mi volt az a Forum Romanum?
- Róma központjában lévő tér.
- Mik voltak itt találhatóak?
- A legfontosabb középületek és a legnagyobb piac.
- Mit tartottak még Róma központi terén?
- Gyűléseket.
- Mik voltak azok az amfiteátrumok?
- Hatalmas, kör alakú színházak.
- Melyik volt a legnagyobb és legismertebb?
- Colosseum.
- Mit rendeztek itt?
- Gladiátori játékokat.
- Mi volt az a Circus Maximus?
- Róma legnagyobb cirkusza.
- Mit rendeztek benne?
- Lovaskocsversenyeket, csatajátékokat, elefántversenyeket.
- Mire szolgált a Pantheon?
- Ez volt az összes istennek szentelt templom.
- Mik voltak Róma jellemző lakóhelyei?
- 3-5 (olykor 10) emeletes bérházak, magánházak.
- Kik voltak a történetírás nagyjai?
- Livius, Tacitus, Suetonius.
- Hogy hívták Róma két híres, kedvelt költőjét?
- Vergilius, Horatius.
- Ki volt Róma egyik leghíresebb szónoka?
- Cicero.
- Hogy nevezik a szónoklás tudományát?
- Retorika.
-

PANNÓNIA PROVINCIA

- Melyik területet jelöli a Pannónia elnevezés?
- Valamivel nagyobb, mint a mai Dunántúl, mert beletartozott Bécs városa is.
- Melyik császár és mikor hódította meg?
- Augustus, 10-ben.

- Kikről kapta a nevét ez a provincia?
- A pannonokról.
- Miért volt fontos Róma számára Pannónia?
- A Duna vize miatt.
- Mit építettek fel a Duna vonalának mentén?
- A dunai limest.
- Milyen célt szolgált?
- Katonai, védelmi szerepe volt.
- Mit építettek még Pannónia területén?
- Több mint 25 várost.
- Kik voltak a hatalom képviselői a provinciákban?
- A helytartók.
- Melyik volt a három legjelentősebb pannóniai város?
- Savaria (Szombathely), Aquincum (Óbuda), Gorsium (Tác).
- Minek a fontos állomása volt Savaria?
- A Borostyánkőútnak.
- Melyiket tekinthetjük Pannónia egyik központjának?
- Aquincumot.
- Minek a székhelye volt Gorsium?
- A tartománygyűléseknek.

A KERESZTÉNYSÉG KIALAKULÁSA

- Mi jellemző a keresztény vallásra?
- A monoteizmus, azaz az egyistenhit.
- Kiket tartanak az egy Istenben lakozó három személynek?
- Az Atya, a Fiú és a Szentlélek.
- Hogyan testesült meg a Fiú Isten?
- Jézusként megszületett, azaz emberré lett.
- Mi adott hírt a Megváltó eljöveteléről?
- Az evangélium, ami jó hírt, örömhírt jelent.
- Hol, kiknek a fiaként látta meg a napvilágot Jézus?
- Betlehemben, Mária és József gyermekeként.
- Kik köszönthették először?
- Szegény pásztorok, napkeleti bölcsek.
- Melyik ünnep emlékezik meg erről?
- Karácsony.
- Ki volt Heródes, mit akart tenni Jézussal és miért?
- A zsidók zsarnok királya, aki meg akarta öletni, mert féltette tőle hatalmát.

- Hová menekült Jézus és családja?
- Egyiptomba.
- Mikor és ki keresztelte meg?
- Visszatérte után, Keresztelő Szent János.
- Mit hirdetett a felnőtt Jézus?
- A szeretetet és alázatosságot.
- Miket hajtott végre élete során?
- Csodákat, csodálatos gyógyításokat.
- Hogy hívták Jézus tanítványait?
- 12 apostol.
- Melyik tanítványa, kinek árulta el Mesterét?
- Júdás, Róma helytartójának, Pontius Pilátusnak.
- Pilátus milyen döntést hozott az elfogatott Jézus ügyében?
- Barabás ellenében (a szokásoknak megfelelően) halálra ítélte.
- Jézus kereszthalálának mi volt a felsőbb célja?
- Megváltani az emberiséget az eredendő bűntől.
- Mi történt a kereszthalálát követő 3. napon?
- Jézus feltámadt és a mennybe távozott.
- Melyik ünnep emlékezik meg erről?
- Húsvét.
- Hogy nevezik a Jézus életéről, tanításairól szóló bibliai történeteket?
- Evangéliumoknak.
- Hogy hívják a négy evangélistát?
- Máté, Lukács, Márk, János.
- Hogy nevezik Jézus követőit?
- Keresztényeknek.
- Hogy nevezik a keresztény hívők közösségeit?
- Gyülekezeteknek.
- Mi a keresztény gyülekezetek egységes szervezetének neve?
- Egyház.

A BIRODALOM HANYATLÁSA

- Ki volt a dominátus rendszerének első császára?
- Diocletianus.
- Mettől-meddig uralkodott?
- 284-től 305-ig.
- Mit tett a hatékonyabb kormányzás céljából?
- Keleti és nyugati részre osztotta a birodalmat.

- Mit értünk a tetrarchia rendszerén?
- Négy uralkodón alapul, egy-egy idősebb és fiatalabb császár kinevezésével.
- Milyen címet viseltek az idősebb császárok?
- Augustus.
- Milyen címet viseltek a fiatalabb császárok?
- Caesar.
- Miért kezdett 303-tól keresztényüldözésbe?
- Azért, mert a keresztények nem tekintettek rá istenként.
- Hogyan ért véget császári uralma?
- Önként lemondott és visszavonult.
- Ki lett Diocletianus utódja?
- Constantinus.
- Mettől-meddig uralkodott?
- 306-tól 337-ig.
- Mit biztosított a 313-ban, Milánóban kiadott császári rendelete?
- Keresztény vallásszabadságot.
- Miért tisztelték Nagy Konstantin császárként?
- Azért, mert 324-ben újraegyesítette a Római Birodalmat.
- Mi történt a 325-ben tartott niceai egyházi gyűlésen?
- A kereszténység államvallássá tétele.
- Mikor és milyen néven alapított új várost?
- 330-ban, Konstantinápoly.

A NYUGATRÓMAI BIRODALOM BUKÁSA

- Kik voltak azok a hunok?
- Sokféle népből álló, sok nyelven beszélő törzsszövetség.
- Mit idézett elő a megjelenésük?
- A Római Birodalom ismételt kettészakadását, hatalmas népvándorlást.
- Hogy hívták a hunok legnagyobb uralkodóját?
- Attila fejedelem.
- Hogyan nevezték őt a rómaiak?
- Isten ostora.
- Mikor és hol szenvedtek a hunok vereséget?
- 451-ben, a catalaunumi csatában.
- Mit idézett elő ez a vereség?
- 453-ban a Hun Birodalom felbomlását.
- Mikor és kik dúlták fel Rómát?
- 455-ben a vandálok.

- Melyik város lett a Nyugatrómai Birodalom központja?
- Ravenna.
- Hogy hívták a Birodalom katonai vezetőjét?
- Orestes.
- Mikor ragadta magához a hatalmat?
- 475-ben.
- Kit tett meg császárrá?
- Fiát, Romulus Augustulust.
- Mikor és ki fogatta el és végeztette ki Orestest?
- 476-ban, Odoaker, germán származású hadvezér.
- Mit tett ezt követően?
- Elfoglalta Ravennát és lemondatta a 12 éves császárt.
- Mit jelentett Romulus Augustulus megfosztása a hatalomtól?
- A Nyugatrómai Birodalom bukását.